

Annika Hoydal:

Tað ber ikki til at skilja systkinabørn

Føroyingar hava eina natúrliga trá til bæði sjálvstýri og felagsskap við tað danska, sigur songkvinnan og sjónleikarin Annika Hoydal, í blaðnum Information 11. mai

– Vit spældu av og á, at vit vóru tær fínu damurnar. Tær sóu vit í gøtunum í Havn. Um tú skuldi vera ordiliga fin, so skuldi tú tosa danskt. So vit lótu sum um vit dugdu.

Soleiðis hugleiðir Annika Hoydal, sum sjálv er úrslit av einum danskum-føroyskum hjúnalagi, um barnaárin í danska blaðnum Information 11. mai.

– Danir hoyrdu til elituna í Føroyum. Skuldi tú tosa við ein embætisman, so var tað eini dani. Og hóast nógv er broytt síðani tá, sita upplivingarnar tó so fast í kroppinum hjá flestu føroyingum. At danir uttan nakað vóru nakað. Tí er bankamál- ið annað og meiri enn peng- ar. Knappliga uppliva fólk aftur, at danir taka avgerðir uttan at spyrja føroyingar til

ráðs, akkurat sum tað hendi, tá ið eg var barn, og at man framvegis sum føroyingur er tann líti.

Danskt-føroyskt par
Annika tosar danskt sum ein dani, hóast hon er føroyingur. Ella er hon dani?

– Eg eri eitt gott dømi um sambandið millum hesi bæði londini. Pápi mín mátti sum so nógvir aðrir føroyingar lesa í Danmark. Tá ið Annar Heimsbardagi kom til Danmarkar, slapp hann ikki heim. Og tá ið kríggið var av fimm ár seinni, var pápi mín komin saman við eini danskari kvinnu, sum fylgdi honum til Føroya.

– Tað er mamma mín, og tann blandingin er ikki sjáldsom. Bæði londini eru nærur gift inn í hvørt ann-

að. Danir eru í flestu føroyskum familjum, sigur Annika.

Men hví so alt tosið um sjálvstýri og loysing?

– Eg haldi, at tað snýr seg um, at føroyingar vilja vísa, at teir duga sjálvir. Tað er sálarfrøði, á sama hátt sum Danmark og ES. Um Føroyar kundu klára seg sjálv- ar hevði tað verið gott, sigur Annika Hoydal.

– Í míni verð eru Føroyar ikki tað sama sum til dømis Bornholm í mun til Dan- mark. Fólk hava búð í oyggjunum í Norðuratlands- havi síðani 800-talið. Tað gevur fólk nógur ser- eyð- kenni, eina ávísa áskoðan á náttúru og univers, sum ikki ber til at greiða frá. Men fært tú til Svøríkis, sært tú eisini, at mentanin er ein onnur enn í Danmark. Tvey ym-

isk fólk. Ein dani elskar at fara í skógin ein túr. Eg tori als ikki at fara har einsa- møll, tí eg føli at trøini byrgja meg inni. Hinvegin sakni eg útsýnið – tað út- sýnið sum er høgt uppi á einum fjalli har tú sært yvir hav.

Men hvar eru so bondini til Danmarkar?

– Jamen, tað ber ikki til at taka burtur tað, at vit hava blandað okkum. Túsundir av føroyingum búgva í Danmark og túsundir av dønum í Føroyum. Sjálv- andi eru altíð fanatíkarar, sum heldur vilja hava loys- ing í øllum viðurskiftum. Men tey flestu fara altíð at seta Danmark í samband við tótt bond. Tað trúgvi eg nógv gloyma, tá ið tey fyrst eru farin í eitt orðaskifti um tvey ymisk lond. Men tað

Nógv gloyma tóttu familjusbondini, sum eru millum Føroyar og Danmark. Men tað ber ikki til at skilja systkina- børn, sigur Annika Hoydal

eru framvegis systkinabørn vit tosa um. Og tey kunnu vit ikki skilja, sigur Annika

Hoydal at enda í viðtali í Information.

Ung í arbeiði:

Gravgangur eftir arbeiði

Tað var sera óheppið at hækka lönina til ung í arbeiði, tí ístaðin fyri at vera eitt alternativ til arbeiðisloysið er skipanin vorðin til eitt alternativ til arbeiðsmarknaðin, sigur Heðin Gásadal, verkleiðari hjá Tórshavnar býráð

TURID KJØLBRO

Í hesum døgum verður søkt eftir fólkum at leggja lag á arbeiðið hjá teimum ungu í ymisku verkætlanunum hjá Tórshavnar býráð.

Tað eru seks ár síðani far- ið varð undir skipanina at fáa ung í arbeiði. Royn- dirnar eru misjavnar, men sam- bært hagtølum hjá Tórshavnar býráð fyri 1997 komu 63 % av teimum ungu í skipanini út í samfelagið aftan á antin í arbeiði ella í skúla.

Skipanin vendir sær til tey ungu í aldrinum 16 til 26 ár og tey kunnu vera í skipanini upp til hálvt ár.

– Trupulleikarnir eru av teimum, sum koma beinleiðis úr fólkaskúla. Tey eru illa før fyri at gera eitt sjálv- stöðugt arbeiði, meðan tey við miðnámsútbúgving klára seg væl betri, sigur Heðin Gásadal, verkleiðari hjá Tórshavnar býráð.

Bíðilisti

Í løtuni eru 33 ungfólk til arbeiðis í skipanini, – 28 úti á ymsum arbeiðsplássum og

5 í eini verkætlan. Til tíðir hava 76 ungfólk verið til arbeiðis í senn.

– Listin við fólkum, sum hava hug at royna seg í skip- anini, er langur, men av tí at vit hava ov fáar pengar, eru ikki fleiri enn 33 í ar-

beiði í løtuni. Nú vit eru komin væl inn í mai, vita vit ikki, hvussu nógvur pengar vit hava til restina av árinum. Í fjør fingi vit ikki at vita, hvussu nógv skipanin skuldi hava fyrr enn vit vóru komin út í sep- tember. Tí kunnu vit bara gita okkum til, hvussu nógv vit fáa, sigur Heðin Gásadal.

Játtanin, sum landið letur Ungum í arbeiði, fer óskerd til lönir til tey ungu. Í fjør var hon 6 mill. krónur til skipanina um alt landið. Bytt verður sundur eftir

fólkatali og Tórshavnar bý- ráð fær ein triðing burturav. Í fjør vóru 2,4 mill. krónur brúktar í høvuðsstaðnum og tá vóru 194 fólk í alt til ar- beiðis.

– Vit ætla at seta tvey fólk til verkætlanirnar. Vit hava altíð ein arbeiðsmann, ið leggur fólk lag á og syrgir fyri, at uppmøtingin er í lagi, sigur Heðin Gásadal.

Lønir

Orsøkin til, at so fá eru í skipanini í mun til, hvussu nógv hava verið, er, at und- anfarni landsstýrismaðurin

hækkaði tímalønina, soleið- is at lönarútreiðslurnar hækkaðu við 40 %. Játtanin til skipanina var ikki hæk- kað og tí kundu líka nógv ungfólk ikki vera í sum áður. Tímalønin fyri tey upp til 18 ár er nú 40 krónur og til eldri 60 krónur. Aðrenn var tímalønin ávikavist 30 og 40 krónur. Lønin til tey, ið leggja teim ungu lag á, rindar kommunan.

– Tí er talið á teim ungu í skipanini komið niður í eina helvt, og ístaðin fyri at fáa arbeiði, enda tey ungu á bíðilista. Tað var sera óheppið at hækka lönina, tí ein avleiðing er, at ungfólk- ini gjørdust ikki so arbeiðs- søkjandi og tí sita tey fastari í skipanini. Lønin kann samanberast við S&K-løn- irnar. Tað ger at fólk hava søkt arbeiði hjá okkum, hóast tey hava arbeiði. Tí eru vit blivin til eitt alternativ til arbeiðsmarknaðin ístaðin fyri eitt alternativ til ar- beiðisloysið, sigur Heðin Gásadal.

– Nógv arbeiðspláss royna at fáa fatur á fólkum í skipanini, men vit geva ikki arbeiðsplássum arbeiði fyri einki. Vit brúka bara almenn arbeiðspláss, tí fara ungfólkini út á privat arbeiðs- pláss avlagar tað kapping- ina. Fer eitt ungfólk út á til dømis ein bilverkstað skulu øll verkstøðini hava. Fáu ferðirnar vit brúka almenn arbeiðspláss er tí vit ikki

finna arbeiði innan tað al- mennta, sigur Heðin Gásadal.

Byti

Hvussu langur bíðilistin er er ilt at siga, tí tey sum melda seg til, fáa at vita, at tað er ógvuliga trupult at verða tikin inn og tí tíma tey ikki at skriva seg upp.

– Í øllum føri kann man siga, at vit fara ikki at klára at taka øll inn í ár, sigur Heðin Gásadal.

Skipanin er bytt sundur í tvey, annar parturin er fyl- pláss, har ungfólkini koma út á barnagarðar, ellisheim, á vardar verkstaðir, á Landssjúkrahúsið og onnur almenn arbeiðspláss. Har eru eini 40 arbeiðspláss at velja ímillum. Vanliga eru trýggjar verkætlanir, sum hvør hava trý-fimm fólk í arbeiði. Verktalanirnar eru til dømis gøtur og brýr. Fólkini, sum ætlanin er at seta fara at hava millum 5- 8 fólk í part undir sær. Skip- anin hevur eisini ein verk- stað.

Tað er ein fyrimunur hjá umsóknarunum um teir hava handverkarútbúgving, royndir innan jørð- ella be- tongarbeiði ella hava arbeiðt við ungu fólkum til dømis innan ítrótt, skótar ella líkn- andi. Umsóknir skulu vera Tórshavnar býráð í hendi í seinasta lagi næsta mána- dag, 25. mai.

